

2017, 2018 VE 2021 YILLARINDA MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI EĞİTİM KURUMLARINA YÖNETİCİ ATAMA YÖNETMELİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE REGULATIONS FOR APPOINTMENT OF EXECUTIVES TO EDUCATIONAL INSTITUTIONS AFFILIATION OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION IN 2017, 2018 AND 2021

Cemil İMRAK

Öğretmen, MEB, cemil_imrak_23@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-1168-1457>

Ömer OKYAY

Öğretmen, MEB, okyay2015@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-7414-8452>

Erkan AK

Öğretmen, MEB, erkanakk@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-1830-8586>

Sibel OKYAY

Öğretmen, MEB, exbele@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-1113-0746>

Akif ÇAM

Öğretmen, MEB, akifcan_058@hotmail.com; <https://orcid.org/0000-0003-0982-4914>

Ömer BULUT

Öğretmen, MEB, omerbulut58@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0001-7096-2262>

ÖZET

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartların; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmelikler açısından bir değerlendirmesini yapmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yapılan bu araştırma olgubilim deseninde nitel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında resmi ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler, müdür yardımcıları ve müdürler oluşturmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Formun ilk bölümü katılımcıların cinsiyet, görev unvanları, mesleki kıdemleri ve çalıştıkları okul kademesini tespiti yönelik sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise asıl araştırma konusuna yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır. İki bölümden oluşan formdan elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlar ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşler olduğu gözlemlenmiştir. Yükseköğretim mezunu olmanın üst öğrenimler ile değiştirilmesi olumlu görüş olarak belirlenmiştir. İlk defa görevlendirileceklerde sınav uygulamasının yapılması iltimasın önüne geçeceği ve liyakati sağlayacağı olumlu görüş olarak belirlenmiştir. Eğitim yönetimi sertifikasının temel bilgiler kazandırma ve yöneticilerin bilgilerini artırma konusunda olumlu görüş olarak belirlenmiştir. Eğitim yönetimi sertifikasının alternatifi olarak yüksek lisans ve doktora eğitimi yapılması ile eğitim yönetimi ve denetimi bölümünden lisans eğitimi alınması görüşü belirtilmiştir. Olumsuz görüş olarak ise zorunlu hizmet şartının kariyer basamaklarında engel teşkil ettiği ve bunun ertelenmesi gerektiği görüşü olumsuz görüş olarak tespit edilmiştir. Sınav yapılarak yönetici atanmasında ise sınavın tek başına yeterli olmadığı görüşü

olumsuz görüş olarak belirlenmiştir. Eğitim yönetimi sertifikasında ise Milli Eğitim Bakanlığının herkese eşit şartları sağlayamayacağından ya da para ile verilen bir eğitime dönüşebileceği görüşü olumsuz görüş olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlardan hareketle, okul yöneticileri sınav ile birlikte kendini geliştirici çalışmalar yapan kişiler arasından seçilmelidir, okul yöneticilerine ve adaylarına psikolojik uygunluk testi yapılıp bunun sonucu dikkate alınmalıdır, okul yöneticilerin yaş ve mesleki kıdem yılı artırılmalıdır, okul yöneticiliği uzmanlık isteyen bir meslek haline getirilmelidir, okul yöneticiliği için eğitim yönetimi ve denetimi alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi şartı getirilmelidir, eğitim yönetimi sertifikası MEB ve YÖK işbirliği içinde verilmelidir, eğitim yönetimi sertifikasında kapsamlı bir eğitim verilip sonunda mutlaka ciddi bir sınav yapılmalıdır ve sınav sonucu dikkate alınmalıdır, eğitim yönetimi sertifikası liyakat esasları içinde verilmeli, iltimasa yer verilmemelidir ve diğer ülkelerdeki yönetici yetiştirme ve atama süreçleri incelenip uyarlanmalı ve hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir önerileri getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul, Okul Yöneticisi, Okul Yönetici Şartları.

ABSTRACT

In this research, the general conditions to be sought in those who will be appointed as administrators to educational institutions affiliated to the Ministry of National Education; It is aimed to make an evaluation in terms of regulations dated 2017, 2018 and 2021. For this purpose, this research is a qualitative research in the phenomenology pattern. The study group of the research consists of teachers, assistant principals and principals working in official primary, secondary and high schools in the 2021-2022 academic year. Data were collected using a semi-structured interview form prepared by the researcher. The first part of the form consists of questions to determine the gender, job titles, professional seniority and school level of the participants. In the second part, there are open-ended questions about the main research topic. In the analysis of the data obtained from the form consisting of two parts, descriptive analysis and content analysis methods were used. In the research, it has been observed that there are positive and negative opinions about the general conditions to be sought in those who will be appointed as administrators to the educational institutions affiliated to the Ministry of National Education. Replacing being a graduate of higher education with higher education was determined as a positive opinion. It has been determined as a positive opinion that the application of the exam for those who will be appointed for the first time will prevent favouritism and provide merit. It has been determined that the education management certificate is a positive opinion on gaining basic knowledge and increasing the knowledge of managers. It was stated that as an alternative to the education management certificate, graduate and doctoral education and receiving undergraduate education from the department of education administration and supervision were stated. As a negative opinion, the opinion that the compulsory service condition constitutes an obstacle in the career steps and that this should be postponed was determined as a negative opinion. The opinion that the examination alone is not sufficient in the appointment of a manager by conducting an examination was determined as a negative opinion. In the education management certificate, the opinion that the Ministry of National Education cannot provide equal conditions for everyone or that it can turn into a paid education is determined as a negative opinion. Based on these results, school administrators should be selected from among those who do self-improving studies together with the exam, school administrators and candidates should be tested for psychological suitability and the result should be taken into account, the age and professional seniority of school administrators should be increased, school administration should be made a profession that requires expertise, Master's and doctorate education in the field of education management and supervision should be required for school administration, the education management certificate should be given in cooperation with the Ministry of Education and YÖK, a comprehensive training should be given in the education management certificate and a serious exam should be made at the end and the exam result should be taken into account, the merits of the education management certificate Suggestions should be made that the training and appointment processes in other countries should be examined and adapted, and pre-service and in-service training should be organized.

Keywords: School, School Administrator, School Administrator Terms.

1.GİRİŞ

Eğitim ile ilgili birden çok tanım yapıldığını belirten Şişman, eğitim kişinin olgunlaşmasını sağlayan, bulunulan durumlardan daha iyi bir duruma gelerek mükemmelleşmelerini sağlayan süreç olarak ifade etmiştir. Eğitimi etkilenme ve etkileme süreci olarak özetlemiş, bireyleri doğru ve iyi açılardan etkileyerek, onlara kötü durumlardan etkilenmemenin öğretilmesi şeklinde açıklamıştır (Şişman, 2019; akt. Erzen, 2021).

Eğitimi, bireyin var olan davranış ve becerilerini istendik yönde değiştirmeyi amaçlayan süreç

olarak tanımlayabiliriz. Eğitim, nezaketli olmak, dürüst olmak, yardımsever olmak gibi olumlu değerler kazandırmayı hedefler. Eğitimin nitelikli insan modelini yetiştirebilmesi için bu modelde önemli sorumluluğu bulunan okul yöneticisinin davranışlarını da iyice analiz edilerek gözden geçirilmelidir (Gökkyer ve Namlı, 2015).

Okul, eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği mekânlardır. Okul diğer yapılardan farklıdır, çünkü ham maddesi insandır, insanı şekillendirmektedir. Eğitim-öğretimin yapıldığı okullar planlı ve programlı olmak zorundadırlar, çünkü topluma seslenirler. Aynı zamanda okullar bireylere genel ve mesleki anlamda hizmet verir (Özdemir, Yalın ve Sezgin, 2004; akt. Recepoğlu ve Kılınç, 2014).

Bir toplumun gelişmişliği ya da geri kalmışlığı ile eğitim sistemi arasında yakın bir ilişki olduğu dile getirilmektedir. Ekonomik büyümeyi, sosyal değişmeyi ve siyasal gelişmeyi kapsayan kalkınma süreci, eğitim sorunudur. Eğitim yalnızca eğitilen kişiyi değil, kişinin ailesinden başlayarak bütün toplumu etkiler (Kaya, 1989; akt. Türkoğlu, 2016). Okullar, en yakın çevresinden başlayarak evrensel düzeye kadar etkiler yaratabilen sistemlerdir. Bu etkinin yönü karşılıklı olmakla beraber, yoğunluğu ve etki gücü açısından bakıldığında okulun daha belirleyici olduğu söylenebilir. Okul, daha çok yakın çevresinden aldığı girdiyi, insan ögesinin başat olduğu bir süreçten geçirerek nitelikli çıktılar olarak mezun etmeyi öngörür (Konan, 2012; akt. Türkoğlu, 2016).

Eğitimde gelişme ve ilerleme isteniyorsa, okullarda da bu ilerleme ve gelişme sağlanmalıdır. Dünyada sürekli yenilik, değişim ve hareketlilik meydana gelmektedir. Okulların değişen dünya karşısında dünyaya kapılarını kapatması ve kendisini evrenden soyutlaması beklenemez. İşte bu değişim ve yeniliklerin karşısında okulları bu çıkmazdan aydınlığa yöneltecek seçilmiş, iyi yetiştirilmiş, modern yöneticiler bulunmak zorundadır (Açıkalın, 1998).

Başaran yönetimi, ortak amaçlar için birleşen insanları senkronize ederek harekete geçirme sürecidir şeklinde tanımlarken (Başaran, 2000; akt. Kömürlü ve Özmen, 2010: 26), Bursalıoğlu ise daha önceden kararlaştırılan örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için, örgütteki insan ve madde kaynaklarına yön verme, bunları kullanma ve kontrol etme diye yönetimi açıklar. Böylece, amaçların gerçekleşmesi için gerekli araçları sağlamış olur. Örgütü amaçlarına uygun olarak yaşatmak, örgütteki insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanmakla gerçekleşir (Bursalıoğlu, 2011; akt. Türkoğlu, 2016). Eğitim örgütlerini saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları alınan kararları uygulama, eğitim yönetimi olarak tanımlanmaktadır (Taymaz, 2003; akt. Türkoğlu, 2016). Eğitim yönetiminin temel amacı, ilgili olduğu eğitim örgütünü eğitim politikaları ve örgütün amaçları doğrultusunda yaşatmak, etkili bir biçimde işler durumda tutmaktır (Kaya, 1986; akt. Türkoğlu, 2016).

Günümüz dünyasında yöneticilik apayrı bir boyut kazanmıştır ve özellikle gelişmiş ülkelerde, iyi yetiştirilmiş, nitelikli okul yöneticilerine büyük bir önem verilmektedir (Bursalıoğlu, 2005; akt. Aktepe, 2014). Okul yöneticisi, okulda bulunan mevcut kaynakları etkili ve verimli kullanan kişidir, bunu da sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmesi için eğitim ve okul yönetimine ait kavram ve süreçleri çok iyi bilmeli; bunlarla ilgili bir takım yeterliliklere sahip olmalıdır.

Son zamanlarda, bilim olarak kabul edilen dallardan birisi de eğitim yönetimidir. Bu alanda yapılan çalışmalarda, yöneticiliğin profesyonelleşmesi gerektiği, lisansüstü eğitimle ve göreve başladıktan sonra yapılan hizmetiçi eğitimle yetiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca yönetici adayları nesnel ölçütlerle belirlenmeli, mesleki hakları iyileştirilmeli, yöneticilik de eşitlik sağlanmalıdır (Taymaz, 2003; akt. Kömürlü ve Özmen, 2010).

İyi bir yönetici çağın gerektirdiği değişimlere ayak uydurmalı yeniliklerle başa çıkabilme yetisine sahip olmalıdır. Günümüz yöneticileri, beklenmedik sorunları çözmeye becerisine sahip olmalı, çalışanların enerjilerini yükseltebilmeli, risk alabilmeli, süreyi verimli kullanabilmeli, tehlikeli durumları fark edebilmeli, hayati kararlar verebilmeli ve eğitimde niteliği arttırabilmelidir (Özer, 2011; akt. Mücevher ve Erdem, 2019).

Eğitimde can alıcı bir noktada bulunan okul yöneticilerinin seçme ve atama işlemleri yıllardan beri konuşulmuş ve tartışılmıştır. Ülkemizde de bu konuya yönelik birçok çalışma yapılmıştır. 1953 tarihinde ilk olarak Türkiye ve Ortadoğu Amme idaresi Enstitüsü (TODAİE) kurulmuştur, daha sonra 1962 'de Merkezi Hükümet Araştırma Projesi (MEHTAP) raporu açıklanmıştır. MEHTAP raporunda, eğitim bölümlerinin açılması ve yöneticiliğin meslek haline getirilmesi gereken bir görev olduğu belirtilmiştir. Daha sonra üniversitelerde eğitim yönetimi bölümü yer almıştır. 1997'de YÖK'ün uygulaması nedeniyle bu bölümler kapatılmış, akademik düzeyde çalışmalar başlamıştır (Kaya,1986; akt. Öz, 2019).

Ülkemizde zaman içerisinde okul yöneticisi seçme ve atamalarla ilgili olarak MEB birçok yönetmelik çıkarmıştır. Bu tür yönetmeliklere rağmen ilerleme kaydedilememiştir. Günümüzde hala profesyonelleşme söz konusu değildir. Eğitim fakültesi bünyesinde bir zamanlar kurulan eğitim yönetimi bölümü de kapatılmış, bu bölümden mezun olan adaylar ise farklı yerlerde çalışmaya başlamıştır (Şişman, 2002; akt. Pelit, 2013).

Ülkemizde eğitim yöneticisi yetiştirme, seçme ve atama konularında uygulanan yasal düzenlemelere ilişkin uygulayıcıların görüşleri birçok araştırmaya konu edilmiştir (Türkoğlu 2016). Eğitim ile okula yön veren; öğrencileri, öğretmenleri ve toplumu doğrudan ve dolaylı yoldan etkileyen okul yöneticilerinin görevlendirilmelerindeki genel şartların 2017, 2018 ve 2021 yılı yönetmelikleri açısından bir değerlendirmesini yapmak için genel şartlar incelenmiş, farklılıklar ortaya konulmuş, ulaşılan sonuçlar değerlendirilerek geleceğe ilişkin önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır.

Okul yönetimi eğitim yönetiminin temel yapı taşıdır. Okulların etkililiği ve başarısı, toplumun geleceği için büyük önem taşımaktadır. Toplumun geleceğini doğrudan etkileyen; okulların da iyi yönetilmelerinin önemi büyüktür. Okul yöneticiliği stratejik bir konudur (Aktepe, 2014). Okul yöneticisi seçme ve yetiştirme uygulamalarında nesnel ölçütler kullanılmalı, seçilecek adaylarda aranan özellikler alan bilgisine ve becerilere paralel olmalıdır (Kömürlü ve Özmen: 2010).

Eğitim yönetimi alanyazını incelendiğinde ülkemizde eğitim yönetiminde okul yöneticilerinin seçilmesi, atanması, yükseltilmesi ve yetiştirilmesinin birçok araştırmaya konu edildiği görülmektedir. Türkiye'de ve diğer ülkelerde eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi konusundaki uygulamalar ve politikalar (Cemaloğlu, 2005; Çelik 1990; Erden ve Erden, 2005; Günay, 2004; Işık, 2003; Yıldırım, 2008; akt. Türkoğlu 2016) hemen hemen her yönetmelik değişikliğinden sonra gündeme gelmiş ve tartışılmıştır. Yapılan birden çok araştırmada konuyla ilgili mevzuatın sürekli değiştiği ve farklılaştığı vurgulanmaktadır (Türkoğlu 2016).

Konu ile ilgili yapılan literatür taramasında yönetmelik değişikliklerinin zamansal parçalar halinde ele alınmış olduğu, Cumhuriyet'ten bugüne kadar eğitim yönetiminde uygulanan politikalara genel olarak bakılmış olmasına rağmen, öğretmenler, müdür yardımcıları ve müdürler ile 2017, 2018 ve 2021 yıllarına ait yönetmelikler ile yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmadığından bu yönü ile farklılık göstermekte olup bu konuda alan yazınına bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alan yazınına sağlayacağı katkının yanı sıra bu konuda yapılacak çalışmalara da bir ışık tutacağı ve ileride çıkarılacak yönetmelik değişikliklerine ilişkin bir farkındalık yaratacağı düşünülmüştür ve araştırmada elde edilen bulguların bu öngörü ile etkili politika oluşturmada karar vericiler için yol gösterici olabileceği umulmaktadır.

1.1 Amaç

Bu çalışmanın amacı Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartların; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmelikler açısından bir değerlendirmesini yapmaktır. Bu amaç aşağıdaki alt sorularla gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

1. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlar; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmeliklerde nasıl yer almaktadır?
2. Yönetmeliklerde yer alan genel şartlar, hangi açıdan farklılaşmaktadır?
3. Yönetmeliklerde yer alan genel şartlar, muhatapları tarafından nasıl değerlendirilmektedir.
4. Yönetmeliklerde yer alan genel şartlara ilişkin eleştiri ve öneriler nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada model olarak nitel araştırma modelleri içerisinde bulunan olgu bilim deseni tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim, deseninde amaç bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları belirlemektir. Olgubilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya çıkarmayabilir. Ancak bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir. Bu yönüyle hem bilimsel alanyazına hem de uygulamaya önemli katkılar getirebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiş çeşitli eğitim kademelerinde görev yapan öğretmen, müdür yardımcısı ve müdürler oluşturmaktadır. 79 katılımcı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartların; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmelikler açısından bir değerlendirmesini yapmak açısından görüşlerini belirtmiştir. Katılımcılara ait cinsiyet, okul kademeleri, görev unvanları ve kıdem bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Veriler

	Değişken	n	%
Cinsiyet	Erkek	36	45,56
	Kadın	43	54,44
Kıdem	1-5 Yıl	6	6,70
	6-10 Yıl	20	25,60
	11-15 Yıl	22	27,90
	16-20 Yıl	14	17,90
	20 ve Üstü Yıl	17	21,90
Görev Unvanı	Öğretmen	53	67,10
	Müdür Yardımcısı	20	25,30

	Müdür	6	7,60
Okul Kademesi	İlkokul	34	43,10
	Ortaokul	31	39,20
	Lise	14	17,70
Toplam		79	100

Tablo 1'deki verilere bakıldığında katılımcıların 36'sı (%4,56) erkek iken, 43'ü (%45,56) kadındır. Kıdem yılı olarak bakıldığında 1-5 yıl arasında 6 (%6,70) katılımcı, 6-10 yıl arasında 20 (%25,60) katılımcı, 11-15 yıl arasında 22 (%27,90) katılımcı, 16-20 yıl arası 14(%17,90) katılımcı, 20 yıl üstü kıdeme ise 17 (%21,90) katılımcının olduğu görülmektedir. Görev unvanı açısından incelendiğinde 53 (%67,10) öğretmen, 20 (%25,30) Müdür Yardımcısı ve 6 (%7,60) Müdülden oluştuğu bilgisine ulaşılmaktadır. Katılımcıların okul kademesi incelendiğinde ilkokulda çalışan katılımcı sayısı 34 (%43,10), ortaokulda çalışan katılımcı sayısı 31 (%39,20) ve lise kademesinde çalışan katılımcı sayısının ise 14 (%17,70) olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır Araştırmanın veri toplama aracı, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların çalıştıkları eğitim kademesi, cinsiyet ve bulunduğu görev unvanı ile birlikte kıdemini belirlemeyi amaçlayan 4 soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise, katılımcıların Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartların; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmelikler açısından bir değerlendirmesini yapmasını amaçlayan dokuz soru yer almaktadır. Bu sorular şu şekildedir:

1. Eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartları uygun buluyor musunuz? Çıkarılmasını istediğiniz şart var mıdır, varsa hangisi/hangileridir nedeniyle belirtiniz?
2. Eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlar sizce hangi açıdan farklılık/değişiklik göstermiştir.
3. Eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartları değerlendirip alternatif çözümler sunmanız istense neler önerirsiniz?
4. Genel şartlar içinde yer alan Eğitim Yönetimi Sertifikası ile ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleriniz nelerdir?
- 5.Sizden bu sertifika programını düzenlemeniz istense neler yapardınız, hangi içerikte nasıl ve ne kadar süreli bir eğitim verirdiniz?
6. Eğitim Yönetimi Sertifikasını sizce hangi kurum vermelidir?
7. Eğitim yönetimi sertifikası ne oranda(%....) gerekli/zorunluydu ve bu sertifika ile nitelikli okul yöneticisi yetiştirileceğine inaniyor musunuz?
8. Eğitim Yönetimi alanında doktora veya yüksek lisans yapmış yöneticilerin de eğitim yönetimi sertifikasına ihtiyacı var mıdır, neden?
9. Yönetici seçilmesinde ve atanmasında Eğitim Yönetimi Sertifikasına alternatif neler önerirsiniz?

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, resmi ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmen, müdür yardımcısı ve müdürler için oluşturulan veri toplama aracının uygulanmasıyla elde edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartların; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmelikler açısından bir değerlendirmesini yapmak ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini belirtecekleri yarı yapılandırılmış görüşme formu, çalışmaya katılan öğretmen, müdür yardımcısı ve müdürlere, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşmeler yoluyla iletilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi sürecinde görüşlerinden yararlanan katılımcılara çeşitli kodlar verilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

“Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlar; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmeliklerde nasıl yer almaktadır?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği'nin 22 Nisan 2017 tarih ve 30046 sayılı Resmi Gazetede aşağıdaki şekilde genel şartlardan bahsedilmiştir.

Yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlar

MADDE 5 – (1) Yönetici olarak görevlendirileceklerde aşağıdaki genel şartlar aranır;

- a) Yükseköğretim mezunu olmak,*
- b) Değerlendirme başvurusunun son günü itibarıyla Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak görev yapıyor olmak,*
- c) Görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birine öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olmak ve görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birinde aylık karşılığında okutabileceği ders bulunmak,*
- ç) Değerlendirme başvurusunun son günü itibarıyla, son dört yıl içinde adli veya idarî soruşturma sonucu yöneticilik görevi üzerinden alınmamış olmak,*
- d) Zorunlu çalışma gerektiren yerler dışındaki eğitim kurumu yöneticiliklerine görevlendirilecekler bakımından, ilgili mevzuatına göre zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlamış, erteletmiş ya da bu yükümlülüğünden muaf tutulmuş olmak (Resmi Gazete,2017).*

Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği'nin 21 Haziran 2018 tarih ve 30455 sayılı Resmi Gazetede aşağıdaki şekilde genel şartlardan bahsedilmiştir.

Yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlar

MADDE 5 – (1) Yönetici olarak görevlendirileceklerde aşağıdaki genel şartlar aranır:

- a) Yükseköğretim mezunu olmak.*
- b) Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak görev yapıyor olmak.*
- c) Görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birine öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olmak ve görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birinde aylık karşılığında okutabileceği ders bulunmak.*
- ç) Yazılı sınav başvurusunun son günü itibarıyla, son dört yıl içinde adli veya idari soruşturma sonucu yöneticilik görevi üzerinden alınmamış olmak.*
- d) Zorunlu çalışma gerektiren yerler dışındaki eğitim kurumu yöneticiliklerine görevlendirilecekler bakımından, ilgili mevzuatına göre zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlamış, erteletmiş ya da bu yükümlülüğünden muaf tutulmuş olmak (Resmi Gazete, 2018).*

Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği'nin 5 Şubat 2021 tarih ve 31386 sayılı Resmi Gazetede aşağıdaki şekilde genel şartlardan bahsedilmiştir.

Yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlar

MADDE 5 – (1) Yönetici olarak görevlendirileceklerde aşağıdaki genel şartlar aranır:

- a) Yükseköğretim mezunu olmak.*
- b) Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak görev yapıyor olmak.*
- c) Eğitim Yönetimi Sertifikasına sahip olmak.*
- ç) Yöneticiliğe ilk defa görevlendirilecekler bakımından bu Yönetmelikte belirtilen sınavlarda başarılı olmak.*
- d) Görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birine öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olmak ve görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birinde aylık karşılığında okutabileceği ders bulunmak.*
- e) Yazılı sınav başvurusunun son günü itibarıyla son dört yıl içinde adli veya idari soruşturma sonucu yöneticilik görevi üzerinden alınmamış olmak.*
- f) Zorunlu çalışma gerektiren yerler dışındaki eğitim kurumu yöneticiliklerine görevlendirilecekler bakımından, ilgili mevzuatına göre zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlamış, erteletmiş ya da bu yükümlülüğünden muaf tutulmuş olmak (Resmi Gazete, 2021).*

Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmelikleri incelendiğinde genel şartlar her üç yönetmelikte de ikinci bölümde 5. madde olarak yer aldığı görülmektedir. Genel şartlar incelendiğinde eğitim derecesi, görev unvanı, sınav, zorunlu çalışma yükümlülüğü ve sicil konularını kapsadığı görülmektedir.

3.2. İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

“Yönetmelikte yer alan genel şartlar hangi açıdan farklılaşmaktadır?” alt sorusuna ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda yer almaktadır.

Yönetmelikler incelendiğinde genel şartlar 2017 ve 2018 yılı yönetmeliklerinde 5 maddeden 2021 yılı yönetmeliğinde 7 maddeye çıkmıştır.

- Yükseköğretim mezunu olmak.
- Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak görev yapıyor olmak.
- Görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birine öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olmak ve görevlendirileceği eğitim kurumu ile aynı türdeki eğitim kurumlarından birinde aylık karşılığında okutabileceği ders bulunmak.
- Son dört yıl içinde adli veya idarî soruşturma sonucu yöneticilik görevi üzerinden alınmamış olmak.
- Zorunlu çalışma gerektiren yerler dışındaki eğitim kurumu yöneticiliklerine görevlendirilecekler bakımından, ilgili mevzuatına göre zorunlu çalışma yükümlülüğünü tamamlamış, erteletmiş ya da bu yükümlülüğünden muaf tutulmuş olmak.

Yukarıda bulunan beş madde her üç yönetmelikte ortak şekilde bulunmaktadır.

2017, 2018 yılı yönetmeliklerinde olmayıp 2021 yılı yönetmeliğinde yer alan iki şart ise aşağıdaki gibidir:

- Eğitim Yönetimi Sertifikasına sahip olmak.
- Yöneticiliğe ilk defa görevlendirilecekler bakımından bu yönetmelikte belirtilen sınavlarda başarılı olmak.

“Yönetmelikte yer alan genel şartlar hangi açıdan farklılık göstermektedir?” sorusuna katılımcıların vermiş olduğu cevapları şu şekildedir:

“*Politik değişiklikler sürekli oluyor...*” (Ö12).

“*Eğitsel...*” (Ö13).

“*Sınav azda olsa liyakat sağlayacaktır...*” (Ö21).

“*Sınav bizlere yönetici olma imkanı tanıyacak ve arkası olmayan insanlarda yönetici olabilecektir, fırsat eşitliği sağlayacaktır...*” (Ö28)

“*Eğitim alanında değişim gelişim göstermiştir...*” (Ö31).

“*Hukuki...*” (Ö33).

“*Adamı olmayan da artık yükselebilecektir...*” (Ö38)

“*Eğitimsel açıdan daha kaliteli idareciler görevlendirilecektir...*” (Ö44).

“*Politik ve yönetsel değişiklikler vardı...*” (Ö46).

“*Eğitsel açıdan bana göre olumlu değişiklikler yapılmış...*” (Ö49).

“*Liyakat sınav sonucu olur ama tek başına sınav yetmez onu da belirtmeliyim...*” (Ö52).

“*Sınav sonucuna göre atanma liyakat sağlayacaktır ve torpilin önüne geçecektir...*” (Ö53).

“*Eğitimsel alanda bilgi artışı olacağını düşünüyorum...*” (MY8).

“*Eğitsel açıdan farklılık daha çok görülüyor...*” (MY12).

“*Eğitsel, Hukuksal...*” (MY14).

“*Eğitim ile gelecek bilgi göz ardı edilemez...*” (M1).

“Adamı olmayan ve sendikası olmayan insanlarda sınav ile yönetici olabilir...”(M3)

“ Politik açıdan değişim ve farklılaşmalar vardır. Önceden planlanan şeyler olduğunu düşünüyorum...” (M6).

Görüşler incelendiğinde eğitsel yönden farklılaşma olduğu görüşünün daha çok belirtildiği görülmektedir. Yönetimsel, politik, liyakat ve hukuki açıdan farklılaşma ise eğitsel farklılaşmadan sonra geldiği görülmektedir. Eğitim yönetimi sertifikası eğitsel açıdan yöneticileri ve yönetici adaylarının bilgisini arttıracak için eğitim boyutu olarak bir farklılaşmanın olduğu düşünülmektedir. Bilginin ve yöneticilikte kullanılacak olan temel bir eğitim verilmesi yöneticiler için yararlı olacaktır.

İlk defa yöneticiliğe atanacaklarda yapılacak olan sınavlarda başarılı olma şartının getirilmesi liyakati sağlayacağı düşünülmektedir. İltimasın önüne geçmeye çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca sınav adayları arasında imkân ve fırsat eşitliği sağlayacak bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan bu değişikliklerin politik ve hukuksal olduğu görüşü katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

“Yönetmelikte yer alan genel şartlar, muhatapları tarafından nasıl değerlendirilmektedir?” alt sorusuna ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

“Eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartları uygun buluyor musunuz? Çıkarılmasını istediğiniz şart/sartlar var mıdır?” sorusuna şartları uygun bulmayan katılımcıların verdiği cevaplar aşağıdadır.

“Yükseköğretim yerine artık yüksek lisans ya da doktora şart koşulmalı çünkü herkes üniversite mezunu...” (Ö51).

“Zorunlu çalışma yükümlülüğü yöneticilik için engel olmamalı ya da yönetici olunca ertelenmeli, insanlar farklı yerlerde çalışma imkanı bulmalıdır...”(MY13).

“Yönetici olarak atanacağı kuruma öğretmen olarak atanma şartını çıkarmak istiyorum bir edebiyat öğretmeni ortaokulda da idarecilik yapabilir, idareciliği bitince bir okula atanabilir...”(M6).

“Bakanlık tarafından uygun şartlar sağlanmadığından tüm öğretmenlerin Eğitim Yönetimi Sertifikasını alma şansı olamayabilir bundan bu şart kaldırılmalı...” (MY2).

Genel şartları uygun bulduğunu ifade eden katılımcıların cevapları ise aşağıda yer almaktadır.

“Neden olmasın...” (Ö12).

“Asgari şartlar bunlar...” (Ö33).

“Bunlar yıllardır var ve olmalı da....” (Ö40).

“ Uygun olmasa yıllardır neden olsun...” (MY5).

“Şartları uygun buluyorum, düşününce yönetici yükseköğrenim mezunu olmalı, belli bir eğitim seviyesi olmalı, zorunlu görev mutlaka olmalı çünkü üç dört yıllık öğretmen bu şekilde tecrübesiz olarak merkezlere geliyor ve sorun yaşıyor, okulunda derse girebilmeli idareciliği bıraktığı zaman o okulun normunda kalıyor bunlardan dolayı uygun...” (MY9).

Dört katılımcı uygun bulmadığını ifade edip görüş bildirmiştir. Uygun bulunmayan maddelerden yükseköğretim mezunu olmak maddesinin üst bir eğitim olan yüksek lisans ya da

doktora şartları ile değiştirilmesinden ötürü istenmediği görülmektedir. Zorunlu çalışma yükümlülüğü insanların farklı yerlerde çalışmasına engel olduğu düşünüldüğünden uygun bulunmadığı görülmektedir. Zorunlu çalışma yükümlülüğünün yönetici olunca ertelenmesi görüşü de belirtilmiştir. Yönetici olarak atanacakların kurumlarında okutabilecekleri bir dersin olması maddesi de uygun bulunmayan maddelerdendir. Yöneticilik görevi bitince branşına uygun bir okula öğretmen olarak atamasının yapılabileceği görüşü belirtilmiştir. Eğitim yönetimi sertifikasının ise MEB tarafından uygun şartların tüm öğretmenler için sağlanamayacağı düşünüldüğü için uygun bulunmamaktadır.

3.4. Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Yönetmeliklerde yer alan genel şartlara ilişkin eleştiri ve öneriler nelerdir? Alt sorusuna ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

“Yönetmelikte yer alan genel şartları değerlendirip alternatif çözüm önerileri sunmanız istense neler önerirsiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda yer almaktadır.

“Eğitimde kabul görülmüş kült kitapların okunması ve belgelenmesi ...” (Ö31).

“Psikolojik uygunluk testi şartı getirilmeli ve testinden geçer not almalılar...” (Ö37).

“Yüksek lisans doktora gibi üst eğitimler olmalı...” (Ö45).

“Okul yöneticiliği artık bir uzmanlık alanı olmalı ve meslek haline getirilmelidir. Kısa süreliğine görevlendirme yapılması yöneticilerin aidiyet duygularını yok ediyor ve okulu sahiplenemiyorlar. Çünkü dört sene sonra yokum öğretmenlerle ve diğer kişiler ile çatışmaya girmeme gerek yoktur diye düşünüyorlar bunun için genel şartlara özel bir meslektir gibi bir madde eklenmelidir...” (M3).

“Yaş ya da öğretmen olarak görev süresi arttırılabilir ...” (MY14).

“Liyakat sağlayacak elle tutulur gözle görülür çalışmalar istenmeli...” (MY15).

“Sınav mutlaka olmalı...”

“Sınav tek olmamalı bunun yanında eğitici faaliyetlerde eklenmelidir...” (Ö19).

“Genel şartlar içinde yer alan Eğitim Yönetimi Sertifikası ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? sorusuna ilişkin katılımcı görüşleri aşağıdadır.

“Şart uygun fakat eğitim yönetimi sertifikası ile ilgili her hangi bir çalışma halen olmadı...” (Ö7).

“Eğitsel açıdan iyi bir gelişme ama olmayan sertifika ile atama olamaz bunun için sertifika bir an önce verilmeli...” (Ö2).

“Uygun bir kriter bence buna rağmen son yönetmelikte yer alan sertifika ile hala bir çalışma yok ...” (Ö39).

“Yeterli olmasa da en azından eğitsel boşluğu bir nebze doldurabilir...” (Ö45)

“Kaliteyi arttıracak bir şart, sertifikanın adı var, bununla ilgili bir yönerge çıkarılacaktı fakat çıkarılmadı...” (Ö23).

“Her mesleğin gerekli eğitimden geçmesi gerekir bu nedenle yönetici için sertifika uygundur ...” (Ö24)

“Eğitim yönetimi sertifikası alıp bu konuda çalışma yapmış insanların yönetici olması gayet mantıklı...”(M4).

“Eğitim yönetimi konusunda eğitim almış idareciler yetiştirmek işi bilen insanları işe yerleştirmek verimi artırır...” (MY11).

“Yöneticinin yönetim ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olması açısından doğru bir uygulama, yeterli olmasa da, belli bir eğitim sürecinden geçirileceği için önemli ...” (MY14).

“Sadece sertifika ile olmaz. Ama hiç yoktan iyidir diye düşünüyorum...” (MY17).

Görüşler incelendiği zaman “Eğitim Yönetimi Sertifikasına” sahip olmak şartı uygun görmektedir. Uygun görülen bu şart ile ilgili gelen eleştiri ise sertifika ile ilgili MEB tarafından bir çalışma yapılmaması konusundadır. Eğitim Yönetimi Sertifikası ile ilgili yönerge çıkarılmalıdır.

Sertifika ile ilgili farklı olumsuz ve farklı görüşler ise aşağıdaki şekildedir.

“Bakanlık tarafından uygun şartlar sağlanamadığından tüm öğretmenlerin alma şartı olamayabilir...” (Ö47)

“Daha önceki şartları tamamlamış olmak yeterli...” (Ö53).

“Eğitim yönetimi de her şey gibi zamanla tecrübe ile öğrenilir öncesinde gerekmez diye düşünüyorum...” (Ö10).

“Eğitimi hakkında almayan çok kişi olacağından gerek yok...” (Ö50).

“Sizden Eğitim Yönetimi Sertifika programını düzenlemeniz istense hangi içerikte nasıl ve ne kadar süreli bir eğitim düzenlersiniz?” sorusuna ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıdadır.

“Minimum 180 saatlik bir kurs olmalı sonunda sınav olmalı geçemeyen kalsın çünkü okulla ilgili konular öğretilmeli mesela mevzuat, personel yönetimi, okul güvenliği, insan ilişkileri, ek ders hesaplama, protokol kuralları gibi dersler olabilir...” (MY6).

“Sertifika en az 120 saat üstü bir eğitim olmalı bir müdür okula gidince resmi yazı yazmayı, yönetmelikleri, insan ilişkilerini, okul geliştirmeyi bilmeli buna uygun bir program olmalı...” (Ö2).

“Verilecek eğitim en az 160 saat olmalı ve birden çok konuyu kapsamlı sonunda sıkı ve ciddi bir sınav yapılmalı...”(Ö45)

“Programın içeriği üniversiteler ile iş birliği yapılarak hazırlanmalı ve en az 120 saatlik bir eğitim olmalı; liderlik, mevzuat, kanunlar, insan ilişkisi gibi verimli dersler konulmalı...”(Ö33).

“160 saat üstü veririm eğitimi ve liderlik, okul geliştirme, eğitim yönetimi ve denetimi, kriz ve çatışma yönetimi, insan kaynakları yönetimi, okul sağlığı ve güvenliği, eğitim ve öğretimde etik, insan ilişkileri derslerinden oluştururum...”(M4).

“Yöneticinin yönetim ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olması açısından doğru bir uygulama, yeterli olmasa da, belli bir eğitim sürecinden geçirileceği için önemli, okul geliştirme, eğitim yönetimi ve denetimi, kriz ve çatışma yönetimi, insan ilişkileri gibi dersler verilmelidir yöneticinin ufku olmalı, saat olarak belirtmem gerekirse uzun sürmeli yani 120 saat gibi...” (MY14).

Veriler incelendiği zaman katılımcıların büyük çoğunluğu 180 saat ve üstü bir eğitim olmasını belirtiyor. Katılımcılar içerik olarak ise mevzuat, okul geliştirme, insan ilişkileri, eğitim yönetimi ve denetimi, kriz ve çatışma yönetimi, okul sağlığı ve güvenliği, etik, insan kaynakları, protokol kuralları gibi konu ve dersleri içeren bir eğitim olmasını istemektedirler.

“Eğitim Yönetimi Sertifikasını sizce hangi kurum vermelidir?” sorusuna ilişkin bazı katılımcı görüşleri aşağıdadır.

“Üniversiteler bu işi daha iyi yapar...” (Ö1).

“Bu eğitimi uzman öğretim görevlilerinden oluşan bir üniversite vermeli...” (Ö11).

“Üniversiteler vermeli...” (Ö32).

“Milli Eğitim Bakanlığı verebilir hizmet içi eğitim olarak...” (MY1).

“Bakanlığın kendisi vermesi daha iyi olur çünkü idarecilerin eksik yönlerini tespit edip ona göre eğitebilir...” (MY7).

“ Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler anlaşarak verebilir...” (M1).

Veriler incelendiği zaman araştırmaya katılan katılımcılardan 32 kişi üniversite, 18 kişi Milli Eğitim Bakanlığı, 17 kişi hem üniversite hem MEB birlikte yapmalı diye fikir beyan ederken 12 kişi ise herhangi bir fikir beyan etmemiştir.

“Eğitim yönetimi sertifikası ne oranda(%....) gerekli/zorunluymuş ve bu sertifika ile nitelikli okul yöneticisi yetiştirileceğine inanıyor musunuz?” sorusuna katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar aşağıdadır.

“Yeterli olmasa da en azından eğitsel boşluğu bir nebze doldurabilir. Nitelikli yönetici boşluğu tek bir faktörle doldurulamaz. Nitelik aceleye getirilen bilişsel bir çaba ile elde edilmez. Zaman, süreç, tecrübe açısından bakılırsa sadece bir adımdır...”(Ö45)

“Sadece sertifika ile olmaz. Ama hiç yoktan iyidir diye düşünüyorum. En azından mevzuya aşina olur. Çünkü sadece teorikte bilgilerle donanmak yetmez uygulama alanının da olması lazım. ...” (MY17).

Katılımcılardan 42 kişi eğitim yönetimi sertifikasının gerekli olduğunu belirtmiştir, 11 kişi gerekli olmadığını söylerken 26 kişi fikir beyan etmemiştir. Gerekli olduğunu düşünen kişilerin görüşleri incelendiğinde yöneticilerin asgari düzeyde bilgi birikimi ve eğitsel farklılık oluşması açısından olumlu olduğunu belirtmiştir. Nitelikli okul yöneticisinin yetişebilmesi için sertifika tek başına yeterli bir ölçüt olmadığı belirtilmiştir.

“Eğitim Yönetimi alanında doktora veya yüksek lisans yapmış yöneticilerin de eğitim yönetimi sertifikasına ihtiyacı var mıdır, neden?” sorusuna katılımcıların büyük çoğunluğu gerek olmadığını belirtmiştir.

“Yönetici seçilmesinde ve atanmasında Eğitim Yönetimi Sertifikasına alternatif neler önerirsiniz?” sorusuna ilişkin bulgu ve yorumlar aşağıdadır.

“Lisans döneminde yöneticilik ile ilgili dersler olmalı ve yöneticilik alanında yüksek lisans zorunlu olmalı...”(Ö3)

“Yönetici olmak isteyen eğitimcilere yüksek lisans zorunluluğu gelmelidir. Daha kapsayıcı nitelikli ve uzun eğitimler verilmelidir...”(MY9)

“Yüksek lisans veya doktora yapmış olma şartı, yöneticilik okulu önerilebilir. İş hakkıyla yapan insanlara yönetim bırakılırsa güzel olur ama ne yazık ki torpil söz konusu sendikacılık ön planda...”(Ö18).

“Eğitim yönetimi alanında yüksek lisans Ya da üniversitelerde eğitim yönetimi bölümünün lisans düzeyinde eğitiminin verilmesi...”(M4)

“Bence öncelikle idareciliği düşünenler için üniversitelerde eğitim yöneticiliği bölümü olmalı. Sadece Yüksek lisans veya doktora seviyesinde değil. Bu eğitimi de örgün veya uzaktan da verebilmeli. Bu alanda eğitim almayan yani Yüksek lisans veya doktora yapmayanlar bu işi

yapmamalı. Adı ister Yüksek lisans ister doktora olsun ister üniversitede bölüm olsun mutlaka eğitim almalı...”(Ö49).

Araştırmaya katılan 21 katılımcı eğitim yönetimi sertifikasına yönelik alternatif çözüm önerileriniz nedir sorusuna, görüş bildirmemişlerdir.

Eğitim yönetimi sertifikasına yönelik alternatif diğer çözüm önerileri de torpilin önüne geçilmesi, yöneticiliğin meslek haline getirilmesi, yöneticilik okulu/ akademisinin kurulması, aday yöneticilere stajın zorunlu tutulması, sözlü mülakatın kaldırılması, yöneticilikte liyakatin sağlanması, mesleki alanda belgelerin alınması ve yöneticilerin akademik düzeyde yayınlanmış çalışmalarının bulunmasıdır.

Dünya ülkelerinde yönetici seçme ve yetiştirme uygulamalarına baktığımızda, ABD en gelişmiş eğitim yöneticisi yetiştirme programına sahiptir. ABD’de okul yöneticilerinin çoğunluğunun eğitim yönetimi üzerine lisansüstü ve doktora dereceleri bulunmaktadır. Özellikle; ABD’de yirminci yüzyılın başlarında okul yöneticiliği formal eğitime bağlı bir meslek olarak görülmeye başlamıştır (Karip, 2004; akt. Recepoğlu ve Kılınç, 2014). Ülkemizde de yöneticiliğin meslek olarak kabul edilmesi ve nitelikli yöneticiler yetiştirilmesi için eğitim yönetimi alanında lisansüstü ve doktora yapmak zorunlu tutulabilir.

Okul yöneticilerinin üstlendiği sorumluluğu başarıyla yerine getirebilmesi ve karşılaştığı sorunlarla baş edebilmesi için belirli yeterliliklere sahip olmalıdır. Okul yöneticilerini yetiştirme süreci lisans döneminden başlayabilir, aynı zamanda lisans eğitiminde hem teorik hem de uygulamaya yönelik eğitimler verilebilir, yöneticilerin sahip olması gereken yeterlilikler bu sayede artırılabilir. Daha önce kapatılan eğitim yönetimi bölümü üniversitelerin bünyesinde yeniden açılabilir, lisans düzeyinde tekrardan eğitime başlanabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartların; 2017, 2018 ve 2021 tarihli yönetmelikler açısından bir değerlendirmesinin araştırıldığı çalışmanın sonunda ele alınan problemlere ve alt problemlere ait sonuçlar aşağıda sırası ile özetlenmiştir.

- 2017, 2018 yılı yönetmeliklerinde 5 madde, 2021 yılı yönetmeliğinde 7 madde olarak düzenlenmiştir.
- 2021 yılında eski yönetmeliklerde olmayan “Eğitim Yönetimi Sertifikasına sahip olmak” ve “Yöneticiliğe ilk defa görevlendirilecekler bakımından bu yönetmelikte belirtilen sınavlarda başarılı olmak.” maddeleri eklenmiştir.
- Genel şartlar eğitim seviyesi, zorunlu çalışma yükümlülüğü, görev unvanı, sicil, sınav ve kendini geliştirme konularını kapsamaktadır.
- 2017 ve 2018 yılı yönetmeliklerinde yer alan şartlara 2021 yılında “Eğitim Yönetimi Sertifikasına sahip olmak” ve “Yöneticiliğe ilk defa görevlendirilecekler bakımından bu yönetmelikte belirtilen sınavlarda başarılı olmak.” maddeleri eklenmiştir.
- Genel şartlara eklenen iki madde sınav ile göreve seçilme ile eğitsel olarak kendini geliştirmeyi kapsamaktadır.
- Eğitim yönetimi sertifikasına sahip olmak ile öğretmenlerden ve diğer personelden bilgi yönünde bir farklılaşma sağlayacağı belirtilmektedir.
- Verilecek eğitimler sayesinde yöneticilere büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir.
- İlk defa yöneticiliğe atanacaklarda yapılacak olan sınavlarda başarılı olma şartının getirilmesi liyakati sağlayacağı söylenebilir.

- Sınavın iltimasın önüne geçeceği düşünülmektedir.
- Sınav adaylar arasında imkân ve fırsat eşitliği sağlayacak bir uygulama olacağı görülmektedir.
- Yönetmelikte yer alan genel şartlar katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından uygun bulunmaktadır.
- Bakanlık tarafından uygun şartlar sağlanamadığından tüm öğretmenlerin Eğitim Yönetimi Sertifikasını alma şansı olamayabilir endişesinden dolayı bu madde uygun bulunmamıştır.
- Yükseköğretim şartı ise daha üst bir öğrenim şartı ile değiştirilmek istenmektedir.
- Zorunlu çalışma yükümlülüğü yönetici olunması durumunda ertelenmelidir ve herkesin istediği yerde çalışmasına imkan sunulmalıdır düşüncesinden uygun bulunmamıştır.
- Eğitimde kabul görmüş önemli eserler okutulmalıdır.
- Psikolojik uygunluk testi yapılmalı ve sonucuna göre atanma şartı getirilmelidir.
- Yüksek lisans ve doktora gibi üst öğrenim şartları getirilmelidir.
- Yaş ve öğretmenlikte ki kıdem yılı arttırılmalıdır.
- Sınav şartı olmalı ve sınav ile birlikte kişinin kendini geliştirmesine yönelik çalışmalar olmalıdır.
- Okul yöneticiliği uzmanlaştırılmalı ve bir meslek haline getirilmelidir.
- Eğitim Yönetimi Sertifikası ile ilgili yönerge çıkarılmalıdır.
- Eğitim Yönetimi Sertifika programı 120 saat ve üstü bir program olmalıdır.
- Eğitim Yönetimi Sertifika programı MEB tarafından üniversitelerden yardım alarak hizmet içi eğitim olarak verilebileceği gibi sadece üniversiteler tarafından da verilebilir.
- Eğitim Yönetimi Sertifika programının yerine yüksek lisans ve doktora eğitimi sayılabilir.
- Eğitim Yönetimi Sertifika programının içeriğinde mevzuat, okul geliştirme, insan ilişkileri, eğitim yönetimi ve denetimi, kriz ve çatışma yönetimi, okul sağlığı ve güvenliği, etik, insan kaynakları gibi dersleri içermelidir.
- Eğitim Yönetimi Sertifika programında verilecek eğitim sonunda sınav olmalıdır.
- Eğitim Yönetimi sertifikasının dışında eğitim yönetimi ve denetimi lisans programı ile eğitim yönetimi ve denetimi alanında yüksek lisans eğitimi verilmelidir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Okul yöneticileri sınav ile birlikte kendini geliştirici çalışmalar yapan kişiler arasından seçilmelidir.
- Okul yöneticilerine ve adaylarına psikolojik uygunluk testi yapıp bunun sonucu dikkate alınmalıdır.
- Okul yöneticilerin yaş ve mesleki kıdem yılı arttırılmalıdır.
- Okul yöneticiliği uzmanlık isteyen bir meslek haline getirilmelidir.
- Okul yöneticiliği için eğitim yönetimi ve denetimi alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi şartı getirilmelidir.
- MEB eğitim yönetimi sertifikasıyla ilgili gerekli yönergeyi çıkarmalıdır.
- Eğitim yönetimi sertifikası MEB ve YÖK işbirliği içinde verilmelidir.
- Eğitim yönetimi sertifikasında kapsamlı bir eğitim verilip sonunda mutlaka ciddi bir sınav yapılmalıdır ve sınav sonucu dikkate alınmalıdır.

- Eğitim yönetimi sertifikası liyakat esasları içinde verilmeli, iltimasa yer verilmemelidir.
- Diğer ülkelerdeki yönetici yetiştirme ve atama süreçleri incelenip uyarlanmalı ve hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
- Bu çalışma kapsamına girmeyen diğer kurumlar da yöneticilik üzerine çalışma yapabilirler.
- Bu çalışmanın örneklemini artırılarak diğer ilçe ve illerde uygulanabilir.
- Bu çalışma ilkökul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmen, müdür yardımcısı ve müdürleri kapsamaktadır bunlardan sadece bir kademe seçilerek yada sadece bir unvan grubu seçilerek yapılabilir.
- Nitel bir araştırma olan bu çalışmadan daha detaylı sonuçlar elde edebilmek için nicel bir çalışma olarak yapılabilir.
- Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar eğitim politikaları ve uygulamaları için özelde Türkiye, genelde ise dünya ülkelerinin kullanımı için eğitim paydaşlarıyla paylaşılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalin, A. (1998). *Okul yöneticiliği* (4. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aktepe, V. (2014). Okul yöneticilerinin seçme ve yetiştirme uygulamalarına yönelik öğretmen ve yönetici görüşleri. *Turkish Studies*, 9(2), 89-105.
- Aras, N. (2020). Okul müdürlerinin sahip olduğu okul liderliği standartlarına ilişkin öğretmen algıları. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3, 58-68.
- Aydın, M. (2018). *Eğitim yönetimi* (11. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Cemaloğlu, N. (2005). Türkiye’de okul yöneticisi yetiştirme ve istihdamı: Varolan durum, gelecekteki olası gelişmeler ve sorunlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 249-274.
- Çınkır, D. Ş. (2017). <https://acikders.ankara.edu.tr/>. Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/42549/mod_resource/content/0/1.%20Hafta%20TESOY%20_E%20C4%9Fitim%20Y%20C3%B6netimi%20Kapsam%20ve%20Amac%20C4%B1.pdf, 11.11.2022
- Erzen, A. (2021). *Öğretmenler ile okul yöneticileri bakış açısıyla başarılı okul yöneticisi ve yönetici seçimi üzerine bir araştırma: Kayseri ili uygulaması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kapodakya Üniversitesi, Nevşehir.
- Gökyer, N. ve Namlı, A. (2015). Yöneticilerin maarif müfettişlerince yapılan kurum denetimine yönelik algıları,. *Turkish Studies*, 10(11), 707-724.
- Karip, Y. D. ve Köksal, D. K. (1999). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18, 193-207.
- Kocabıyık, Y. D. (2016). Olgubilim ve gömülü kuram: Bazı özellikler açısından karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 55-66.
- Korkmaz, M. (2005). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi: sorunlar, çözümler ve öneriler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 237-252.
- Kömürlü, F. ve Özmen, F. (2010). Eğitim örgütlerine yönetici seçme ve atamada yaşanan sorunlar ve yönetici görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 26-33.

- Millî Eğitim Bakanlığı Açık İlköğretim Okulu Yönetmeliği. (2001). *T.C. Resmi Gazete*(24561, 19 Ekim 2001).
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği. (2017). *T.C. Resmi Gazete*(22 Nisan 2017 30046).
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği. (2018). *T.C. Resmi Gazete* (21 Haziran 2018 30455).
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği. (2021). *T.C. Resmi Gazete* (5 Şubat 2021 31386).
- Mücevher, M. H. ve Erdem, R. (2019). Başarılı yönetici ve yöneticilik: kavramsal bir çerçeve. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 34, 48-77.
- Öz, H. (2019). Veri temelli okul yöneticisi seçme, yetiştirme ve görevlendirme modeli. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 2(2), 311-334.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özden, D. (2016, Nisan 1). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi dersi notları*. Mayıs 23, 2022 tarihinde Silo.Tips: <https://silo.tips/download/trk-etm-sstem-ve-okul-ynetm-ders-notlari> adresinden alındı
- Pelit, A. (2013). *Okul Yöneticilerinin yetiştirilmesine ve atanmasına ilişkin benimsenen modellerin karşılaştırılması (Türkiye, Fransa, Danimarka ve İngiltere Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Recepoğlu, E. ve Kılınc, A. Ç. (2014). Türkiye’de Okul Yöneticilerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmesi, Mevcut Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Turkish Studies*, 9(2), 1817-1845.
- Taş, A. ve Önder, E. (2010). 2004 yılı ve sonrasında yayınlanan eğitim kurumları yöneticilerinin atama ve yer değiştirmelerine ilişkin yönetmeliklerin karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(12), 171-185.
- Thody, A., Papanoum, Z., Johansson, O. ve Pashiardis, P. (2007). Avrupa’da Okul Müdürlerinin Hazırlanması. *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, 205-224.
- Turhan, M. ve Karabatak, S. (2015). Türkiye’de okul yöneticilerinin yetiştirilmesi ve yurtiçi alanyazında sunulan model önerilerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(3), 79-107.
- Türkoğlu, D. (2016). *Türkiye’de eğitim sisteminin yönetsel yapısı ve eğitim yöneticisi yetiştirme sürecinin tarihsel gelişimi*. Doktora tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Yıldırım, P. D. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*(8th ed.). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, Ş. (2008). *Türkiye İle Türk Cumhuriyetleri okul müdürlerinin yetiştirilme ve atanma süreçlerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.